

Optegnelser om Slægten Harbou eller Hardebou,

navnlig i det 17. og 18. Aarhundrede.

Ved Kapitain H. W. Harbou.

(Fortsættelse.)

Niels Harbou til Egelykke var med sin Frue tilsagt til Christian IV's Bisættelse og Frederik den III's Kroning 1648, og beseglede Hyldingerne 1648, 1650 og 1655, derimod, mærkeligt nok, ikke Arvehyldingsakten 1661.

Da der efter Freden i Roskilde beskikkedes Kommissarier i de forskjellige Len m. v. forat paase Landets og Befolkningens Interesser med Hensyn til Indkvartering og Forpleining af de svenske Tropper, indtil disse efter Fredstraktaten skulde rømme Landet, overdroges dette Hverv for Langelands Vedkommende til Vincents Steensen og Niels Harbou. (Beskikkelse af 7. Marts 1658¹⁾, Instrux af 3. April s. A.²⁾). Da Krigen brød ud paany, vare Smaarøerne den Del af Landet, der længst var forskaanet for Invasion, og disse bleve derfor, efterat den hollandske Flaades Ankomst havde gjort Søveien fri, bestemte til Løbeplads for et Regiment paa 600 Heste, som Oberst Jokum Kørber havde paataget sig at hverve. Den 15. November 1658 fik Vincents Steensen Brev³⁾ om at sørge for disse Rytteres Indkvartering m. m. samt at anmode Adelen om at yde Hjælp til deres Underhold. I Besvarelse heraf indgav Niels Harbou og hans Søn følgende Erklæring⁴⁾:

Woriß wnderdanigste och korte Suar paa hanß kongl. Mayst: naadigste Begiering. Saa att endog dette Land aff Fienden er gandske ruineret och udpløndret och saleng der effter haffuer werredt med stoor och wlidelig Indquartering megett hardt betrengdt, saa wille wi Wnderskreffne dogh alligewell indgaa och samtyche hans kongl. Mayst: naadigste Begie-

¹⁾ Fynske Tegnelser.

²⁾ Fynske Registre.

³⁾ Fynske Tegnelser.

⁴⁾ Originalen findes i Klevenfeldts Dokumentsamling.

ringh med saadan Condition, som efterfølger: For dett 1. att Ingen derfor offuer det gandske Land hand werre sikh Borger, Bonde eller och huiß Tienere hand werre will, maa derfor bliffue forskaanett ey heller nogen att kiøbe sikh fri derfor enten Sognefogeder eller Andre, medenß att den Rige holder Indquartering effter sin Formue och den Fattige ligesaa, dog den Fattige meest at forschaane dett meste muligt ehr, paa dett att Landett kand nogenlediß bliffue ved Maect. — For dett andett att Ingen skal tilskriffues iche heller att haffue nogen Indquartering paa dette Land imidlertid, werre sikh huo dett werre kand, uden allene Oberste Cørbers Folch. Wi forbliffuer altid hans kongl Mayst wnderdanigste, tro och plichtskyldige Tienere med Liff och Blod. Datum Egelyche dend 1 Decembris Anno 1658.

Hans kongl Maytts wnderdanigste, tro och lydachtige Wndersaatter paa Langeland.

Niells Hardebou
Egen Handt.

Christian Hardebou
egen Handt.

Efter Indledningen til denne Skrivelse at dømme kan det neppe være korrekt, naar man har ment, at Langeland i 1658 endnu ikke havde lidt noget af Fjenden¹⁾; imidlertid har det sikkert kun været en Forsmag paa, hvad det følgende Aar skulde bringe. Den 7. og 8. Februar forsøgte Svenskerne at sætte over til Øen, men Angrebet blev afslaaet ved det langelandske Landeværns tappre Modstand under Anførsel af den kjække Landsdommer Vincents Steensen, der blev paa Pladsen; Fjenden kom imidlertid igjen og, efterat endelig omtrent den 21. Marts Lavindsfarernes Modstand var brudt, holdt han Straffedom over de Gjenstridige. Niels Harbou blev nævnte Dato ført til Odense, hvor han sad »til Geualdiegernß« (o: arresteret) i 18 Uger og samtidig fik hans Eiendom en Indkvartering af 85 Heste med Ryttere og Dreng, som hans Hustru, da Øxne og Køer med alt Andet var fortæret, maatte kjøbe ud for »Guld, Sølv og Klenodier«, som han ansætter til Værdi af 228

¹⁾ Fynske Samlinger VIII (S. Jørgensen: Langelands Vilkaar i Svenskekrigen 1657—60). S. 134.

Rd., foruden et »ostindisk Krus« med Sølvlaag. Endvidere maatte han betale den svenske General Grev Iürgen Fr. Waldeck 200 Rdl., som han fik tillaans af Thomas Oxe, mod Kaution af Fru Helvig Skinkel, Enke efter hans Hustrus Morbroder Iver Vind til Klarupgaard; Fru Helvig havde herfor faaet Pant i alt hans -Jordegods, som derhos særskilt maatte indløses fra en anden Svensker Johan Host Edenberg, til hvem det var assigneret.

Da der nu det følgende Aar gjennem den nye Landsdommer Erik Kaas søgtes Oplysning om Fjendens Ødelæggelser, tilskrev Niels Harbou denne med Anmodning om at tilstille Kongen en vedlagt Beretning om hans ovenfor omtalte Gjenvordigheder¹⁾. Beretningen, der ligesom Følgeskrivelsen er dateret Egelykke den 6. Juli 1660, slutter med en »underdanigst Formodning« om, at Grev Johan Waldeck, der ligeledes var svensk General og var fangen i Slaget ved Nyborg, kunde faa Tilhold om at betale de 200 Rdl., som hans Fætter havde faaet, medmindre Hans Majestæt selv naadigst vilde betale Fru Helvig Summen.

Den 3 Juli [Juni??] 1660 fik Erik Kaas og Niels Harbou Brev om at foretage en Besigtelse af Tranekjær Len, Slot og Skove, da Lensmanden Grev Christian Rantzau agtede at overlade Lenet til sin Svigersøn Frederik Ahlefeldt²⁾. Den Beretning³⁾, som de under 20. September s. A. udfærdige om Besigtelsen, giver et sorgeligt Billede af Øens Tilstand efter Krigen. og i det Smaa faar man det samme Indtryk af de Jordebøger, som Niels og Christian Harbou ved denne Tid indsende over deres Gods. Af de 11 Bøndergaarde, som da hørte under Egelykke, stod de 6 ganske øde og tildels afbrændte; to af de andre have Vedtegningen »er forarmet«; Møllen er øde »og Dammet af Fjenden udskaaet«, og Hovedgaarden, der jo paa de Tider blev drevet ved Hoveri, har sikkert heller ikke indbragt stort. Paa Nygaards Gods var kun 1 Fæstegaard besat, og den har Vedtegningen »halv afbrændt og Bonden forarmet«.

Om Slutningen af Niels Harbous Liv vides ikke stort at for-

¹⁾ Begge Breve trykte i Geh-ark.s Aarsberetning VI. S. 239.

²⁾ Fynske Tegnelser.

³⁾ Trykt i Dansk Magasin, 3. R. IV. S. 76 ff. Forretningen sættes her til 1661, hvad dog ei stemmer med S. 78. L. 4 f. o.

tælle. Den 12. Mai 1679 beskikkedes Rudbek von Deden og Bendix v. d. Kuhla til Kommissærer ved Skiftet efter ham¹⁾. Han er vel bleven bisat i den Begravelse, som han under 28. Oktober 1641 fik Bevilling til at lade indrette i sin Sognekirke²⁾, d. e. Stoense Kirke, hvor ogsaa flere af Slægten ligge begravede under Prædikestolen³⁾.

Hans Enke Fru Elisabeth Thermo eiede endnu 1681 Gods i Thy samt i »Oustrup i Jylland« (Ørre S. Hammerum H.?)⁴⁾; hun boede paa Hegnet, som hun den 1. April 1668 havde arvet Halvparten af efter sin Moder⁴⁾. Denne Part tilligemed Arven efter hendes Datter, Jomfru Birgitte Cathrine Harbou, skjøder hun den 16. Juli 1683 til sin Stifsøn (Skjødet er medundertegnet af hendes Lavvæрге Henrik Gyldenstjerne til Boltinggaard⁵⁾); ligesaa gjør hendes Søn Otto, mod at Moderen skal nyde hele Gaarden afgiftsfrit i sin Levetid⁶⁾. Den 4. Juli 1684 overdrager Christian Harbou Gaarden til sine to ugifte Døttre Mette og Berthe⁶⁾; Fru Elisabeth maa altsaa da være død.

Jørgen Harbou havde, som tidligere anført, i 1630 Trætte med Moderen sammen med Broderen Niels, hvem han i Januar 1631 overdrog sin Halvpart af Holris. Jeg har ikke truffet ham nævnt efter 15. Marts 1634.

Mette Harbou var gift med *Erik Orning*. De havde 1627—33 tre Børn til Daaben i Ribe Domkirke, første Gang med et anseligt Fadderskab, de senere Gange med et temmeligt tarveligt. Det kan bemærkes, at der 1627 sidst blandt Fadderne (efter flere Borgerlige) nævnes en Hans Harboe (af Nielsby??)⁷⁾. Skjøndt denne Erik Orning i Kirkebogen kaldes Kapitain, er det maaske dog ham, der den 27. Juli 1630 er 1ste Lieutenant paa Orlogsskibet »Oldenborg« (Viceadmiral Gabriel Kruse)⁸⁾. Det er tidligere omtalt,

¹⁾ Fynske Tegnelser.

²⁾ Fynske Registre.

³⁾ P. Rasmussen: Rudkjøbing. S. 200.

⁴⁾ Viborg Landsthings Skjøde- og Pantebog; Jordebog over Hegnet 1683.

⁵⁾ Klevenfeldt.

⁶⁾ Fynbo Landsth. Skjøde- og Pantebog.

⁷⁾ Jydske Saml. I S. 139. (Kinch: Af Ribe Kirkebøger).

⁸⁾ Sjæll. Registre.

at han den 26. September 1631 tilskjæder sin Hustrus Broder Niels det Gods, hende er tilfaldet efter Fader og Broder, formentlig Søren.

Erik Ornings Herkomst er usikker; naar han siges at være Søn af Admiral Erik Ottesen Orning til Vattne og Fru Karen Movatt¹⁾ passer det ikke med, at disse angives at være blevne gifte 1616. Det er muligen derfor heller ikke korrekt, at det er ham, der skrives til Eide¹⁾.

Maren, Anne, Else og Karen Harbou fik den 17. Marts 1630 Værger beskikkede i Anledning af Skiftet efter deres Fader²⁾. Den 30. December 1632 fik de Bevilling til at være deres egne Værger, dog at de ikke maatte sælge noget af deres Jordegods uden deres Værgers Samtykke³⁾. Aaret efter blev Anne gift med en Fæstebonde *Christen Povlsen* i Hvilsom, men maatte, forat Broderen Niels skulde give sit Samtykke hertil, afstaa ham sit Jordegods⁴⁾. 1634 klage Maren og Karen over, at Niels ikke vil gjøre Rede og Regnskab med dem, hvorfor Niels Krag faar Brev den 19. Marts s. A. om at sørge for, at dette uden Ophold finder Sted⁵⁾. 1636 ansøge de samme to Søstre om Bevilling til at sælge deres Jordegods, da de ei kunde leve af Landgilden; Niels Gyldenstjerne faar den 18. Februar Brev om at undersøge Sagen og give Erklæring desangaaende⁵⁾.

Generation VIII.

Niels Harbous og Birgitte Galts Søn.

Christian Harbou blev født i Horsens den 30. September 1630. 14 Aar gammel kom han i Huset hos Henning Walkendorf til Klingstrup, Lensmand paa Odensegaard, og blev i nogle Aar undervist sammen med dennes Børn for derefter at afslutte sin Uddannelse med en Udenlandsreise.

Den 13. Januar 1652 fik han af Christen Harbou til Holris

¹⁾ J. Grønwald: Stamtavle over Adelsslægten Orning.

²⁾ Jydske Tegnelser.

³⁾ Jydske Registre.

⁴⁾ Viborg Landstings Dombog 1634 ¹⁵/₈ og 1636 ²⁰/₁.

⁵⁾ Jydske Tegnelser.

Skjøde paa 4 Bøndergaarde i Stoense Sogn og et Aar efter, den 16. Januar 1653, overdrog Faderen ham *Nygaard*¹⁾. Dette kan vel altsaa betragtes som hans Mødrenearv.

Den 2. August 1657 ægtede han sin Stifmoders Søster *Else Thermo*, der døde 1671 efterat have skænket ham 5 Sønner (hvoraf en døde som Barn) og 3 Døttre.

Den 17. November 1657 fik han tilligemed Vincents Steensen og Claus Gagge Brev om at have Tilsyn med Strandvagten og Defensionen paa Langeland²⁾ og har altsaa uden Tvivl deltaget i Landeværnets Kamp mod Svenskerne. Ellers vides han ei at have gjort Krigstjeneste.

Som tidligere omtalt led ogsaa hans Eiendomme meget i Krigen 1658—59 og han fik neppe nogensinde ret bragt sit Gods paa Fode igjen; endnu 1683 beklager han sig over dets slette Tilstand, bl. a. over »en ond Kvinde, som jeg tog Manden til Soldat i Krigens Tid, thi der var ingen unge Karle paa Godset, og giver mig ei 1 ß«. Det er dog formodentlig den skaanske Feide, her er Tale om. Det til Nygaard hørende Gods angiver han 1683 til 46 $\frac{1}{2}$ Td. Hrtk., nemlig, foruden de ovennævnte 4 Gaarde i Stoense, 5 i Snøde Sogn, af hvilke hans Fader 1666 og 1674 havde overladt ham henholdsvis en og to »ved Magelæg« (hvormed?), medens de to sidste ved Skiftet efter Faderen vare krediterede ham af dennes Kreditorer¹⁾. En sjette Gaard i Snøde, der ligeledes var udlagt til Dækning af Boets Gjæld, blev af Arvingerne strax tilskjødet Henrik Steensen til Steensgaard²⁾, og 1684 gik en af de »krediterede« Gaarde samme Vei. — Hans Forhold til *Hegnet* er ovenfor omtalt. Den 13. April 1687 tilskjøder han sin yngste Søn Christian en Gaard i Stoense By.

To Dage før Udstedelsen af sidstnævnte Skjøde havde han maattet lægge sig tilsengs angreben af den Sygdom, hvoraf han døde den 24. April næstefter. Den nedenfor aftrykte Ligprædiken over ham synes at være holdt af den daværende Sognepræst til

¹⁾ Jordebog over Nygaard 1683.

²⁾ Fynske Tegnelser.

³⁾ Fynbo Landsthings Skjøde- og Pantebog.

Snøde og Stoense, Gotfred Hansen, maaske dog af Christen Pedersen, der s. A. blev kaldet til hans adjunctus et successor¹⁾.

Den 21. Mai s. A. beskikkedes Rudbek von Deden og Rudbek Gagge til Skiftekommissarer i hans Bo²⁾, der sluttedes den 4. Juli s. A. Til hver af Sønnerne udlagdes i Fædrenearv en Fjerdepart af Nygaards Hovedgaardstaxt og 1 Td 2 Skp. Hrtk. Bøndergods, i Mødrenearv 8 Td. 3 Skp. Den 30. Juni s. A. havde samtlige Arvinger indgaaet en Overenskomst, hvori de forpligtede sig til ikke at sælge det dem tilfaldne Jordegods, uden først at have tilbudt Medarvingerne det til samme Pris, som Andre vilde give, hvorhos Anders Leijonflycht paa sin Hustru Birgitte Harbous Vegne lovede, naar Brødrene vilde sælge Nygaard med »dets underliggende Tjenere«, da om forlangtes at sælge sit Bøndergods for samme Pris, som de fik for deres³⁾. Den 2. April 1688 opsigde Brødrene Nygaards adelige Frihed, og den 1. Mai næsteften solgte Jørgen Henrik sin Fjerdepart til Henrik Steensen til Steensgaard. Den 23. April 1695 solgte Niels, da Kapitain ved Artilleriet i Glückstadt, efter Fuldmagt fra Otto og Christian d. d. Christiania den 25. Januar s. A., alt deres Gods til Oberstlieutenant Frederik Ahlefeldt til Nedergaard for 900 Rd ; i Skjødet angives de 3 Fjerdeparte af Nygaard til 12 Td. 5 Skp. Hrtk. »efter den nye Landmaalings-Matrikul«, det solgte Bøndergods til 15 Td. 6 Skp.; i Skjødet følger derhos Indløsningsretten til den sidste Fjerdepart, der ikke har været tilbudt Brødrene, medens der ei tvivles om, at der jo er gjort fornødent Forbehold i Skjødet, — hvad der kan være saa meget rimeligere, som Kjøberen, Henrik Steensen, havde medundertegnet den afsluttede Overenskomst som Værge for Christian Harbou.

Den her ommeldte Handel kan tjene til Illustration for det Fald i Landeiendommenes Pris, der havde fundet Sted efter Soverænitetens Indførelse. Endnu 1656 havde Fru Berthe Vind betalt 1700 Sletdaler for Hegnets 8 Td. $6\frac{1}{2}$ Skp. Hrtk., altsaa næsten

¹⁾ Wibergs Præstehistorie.

²⁾ Fynske Tegnelser.

³⁾ Fynbo Landstings Skjøde- og Pantebog, hvorfra ogsaa de følgende Oplysninger hidrøre.

200 Daler for Tønden; 39 Aar senere sælges 28 Td. 3 Skp. for 900 Rdl., altsaa for ikke en $\frac{1}{6}$ af den tidligere Pris (idet Forholdet mellem det gamle og det nye Hartkorn paa det nærmeste var som 2 til 3, altsaa det samme som mellem Sletdaler og Rigsdaler).

Niels Harbous og Elisabeth Thermos Børn.

Otto Harbou pantsætter den 22. November 1674 efter Fuldmagt fra sin Fader Jordegods i Bording Sogn, Ginding Hrd.¹⁾ Han arvede *Egelykke*, som Henrik Steensen, da han den 22. November 1687 opsiges Gaardens adelige Frihed²⁾, nævner at have kjøbt af ham. Otto var maaske dengang allerede død; idetmindste findes han ikke nævnt efter 16. Juli 1683, da han afstaar Broderen de Krav, han kan have paa Hegnet efter sin Fader og sin Søster. — Skulde han være Fader til den *Christen Harbo* i »Bondegaaarden« i *Longelse*, der den 30 Mai 1715 lod en Søn *Gotfred* døbe?

Birgitte Cathrine Harbou, synes opkaldt efter Faderens to første Fruer. Af det tidligere anførte fremgaar, at hun er død ugift efter Faderen, men før 16. Juli 1683.

Af de paa vedføjede Stamtavle over Slægtens 9 første Generationer opførte Linier er der, som tidligere berørt, kun een, der kan forfølges udover Slutningen af det 17de Aarhundrede; men ogsaa i en anden Henseende kan dette Tidspunkt betegnes som Skjellet mellem Familiens ældre og dens nyere Historie, idet denne væsentlig maa søges i Militæretater og andre fra Krigskancelliet hidrørende Aktstykker, medens de topografiske Samlinger, Jordebøger o. l. ere Grundlaget for vort Kjendskab til de ældre Slægtled. Den bratte Omvæltning i Landets Historie afspeiler sig i Slægtens, der fra en Generation til den næste gaar over fra den Jordegods besiddende (»landsässige«) Smaaadel til Kongl. Majestæts velbestalte Officerskorps, og jeg har da ment mellem Beretningen om den ældre og den nyere Slægt ikke upassende at kunne indskyde de to »Testamenter«³⁾, der netop hidrører fra Overgangstiden

¹⁾ Viborg Landstings Skjøde- og Pantebog.

²⁾ Fynbo Landstings Skjøde- og Pantebog.

³⁾ Originalernes Ortografi er ikke bibeholdt; aabenbare Afskriverfeil ere rettede.

Stamtavle over Familien Harbou eller Hardebou.

I. Den ældre Slægt.

Generation

I.	Knud Nielsen, Skjoldbrev 1440.																							
II.	Jens Knudsen til Engbjerggaard og Sinding, nævnes 1444, lever endnu 1490, g. m. (Karen Serlin eller m.) Marine Christensdt., Enke 1499.					Christen Knudsen, 1452.		Peder Knudsen til Engbjerggaard, 1468.			? en Datter, g. m. Hans Krabbe (5 Ruder) til Herpinggaard.													
III.	Mogens Jensen til Sinding, g. m. Edel Kaas (Sparre) Bertelsdt.				? (Christen Jensen)				M. Jens Christensen, Kannik i Ribe 1505.		? Niels Harbou af Tordrup 1485.			Jens Pedersen Harbou af Tordrup 1485, i Lille Torup 1492, til Restrup 1507, g. m. (Anne Seefeld eller m.) Marine (Skadeland?)			Erik Pedersen, 1501, g. m. Anne.		? Hr. Laurids (Pedersen?) Sognepræst til Eising 1475.					
IV.	Jens Mogensen til Sinding, † c. 1552, Landsdommer i Nørre Jylland, g. m. Lisbeth Juel (Stjerne) Mogensdt.		Bertel Mogensen.		Mogens Mogensen til Sinding 1568, g. m. Kirsten Svendsdt. (Væbner).		Sidsel, g. m. Godske Spend til Kvistgaard.		Ide. Anne. Mette, var 1534 i Ørslev Kloster.		Peder Christensen til Trosvig, som han 1558 fik for Gods i Lomborg Sogn, † c. 1589, g. m. Beritte Mogensdt. (Handingmand).				Christen Harbou til Restrup og Holris, † 1556, g. m. Kirsten Nielsdatter (Clementsen).			? Peder Harbou, Slotsfoged paa Riberhus 1510, maaske Stamfader til de Nielsby-Harbou'er.						
V.	Børn, alle † smaa.		Jens Mogensen, f. 1. 11. 1559, † 5. 4. 1635, til Sinding og Ørumgaard, kgl. Sekretær, g. 13. 11. 1607 m. Berette Bille Knudsdt., f. 7. 10. 1576, † 21. 4. 1648 (ei Børn).				Karen, g. m. Erik Kaas (Sparre) til Jølby.		Edel, g. 22. 9. 1588 m. Christopher Lykke til Buderupholm.		Anne, g. 13. 2. 1592 m. Knud Daa til Hestholm.		Niels Harbou, † 24. 7. 1560, til Restrup og Holris, g. m. Berette Munk Nielsdt., (ei Børn). Hun fik siden Iver Grøn til Hvidbjerggaard.			Jørgen Harbou til Holris og Restrup 1556, til Vesterris 1580, lever 1593, g. 1 ^o m. Dorte Kruse Christophersdt., 2 ^o m. Else Munk (Vinranke) Nielsdt.								
VI.	(1) Otte Harbou til Restrup og Holris 1596, g. m. Ingeborg Skade Nielsdt.		(1) Kirsten Harbou, g. 1 ^o m. Claus Mund til Serridslevgaard; 2 ^o med Niels Munk (Vinranke) til Vesterris og Rosborg.				Gissel Harbou, g. 1 ^o 1591 m. Iver Mund til Merringgaard, men Ægteskabet strax hævet; maaske g. 2 ^o m. Povl Jacobsen til Ørndrup.				Niels Harbou til Restrup og Østergaard, † før 1633 (begr. i Hvam) g. m. Mette Munk (Vinranke) Jensdt., † 1673.			(2) Christen Harbou, † c. 1630. til Holris, g. 1595 med Birgitte Mund Sørensd., † mellem 1636 og 1640.			(2) Margrethe Harbou, g. med Niels Pors (Børialsen) til Kastrup.							
VII.	Jørgen Harbou, † 1661, en vel studeret Mand, 1627, levede 1642, ugift.	Christen Harbou til Østergaard 1627, levede 1642, ugift.	Niels Harbou til Restrup 1624, til Nebel 1634, g. m. Anne Lunov Lauridsdt., † 1667.		Elsebeth Harbou.	Birgitte Harbou, 1636 Enke efter en Bonde, Søn af Jens Nielsen i Vester Stret.	Kirsten Harbou.	Anne Harbou.	Enevold Harbou til Østergaard, † 1655, g. m. Anne Krag Nielsdt.		Jørgen Harbou, † før 1633.	Peder Harbou til Hvam 1628, til Østergaard og Jomfruland 1638, til Bjerkevold 1647, til Slemstrup 1654. Orlogskapitain. † før 1670, g. c. 1633 m. Maren Mund Nielsdt.		Christen Harbou til Holris 1637, til Toustrup 1669, † 1676, g. 1 ^o m. Margrethe Isaksdr. (Maaneskjold), † 1661; 2 ^o m. Margrethe Steensen Vincentsdt., f. 30. 5. 1625, † 13. 2. 1678, Enke ø. Tyge Kruse til Balle — (ei Børn).		Søren Harbou, † c. 1629, Orlogskapitain.	Niels Harbou, † 1679, til Holris 1631, til Nygaard 1637, til Egelykke 1650, Orlogskapitain, g. 1 ^o m. Birte Galt Axelsdt., † 1630; 2 ^o m. Karen Urne Hansdt., † 1651, Enke e. Isak Pedersen Maaneskjold; 3 ^o 2. 3. 1653 m. Elisabeth Thermo Ottosdt., † c. 1634.		Jørgen Harbou, † c. 1631 til Holris.	Mette Harbou, g. m. Erik Orning til Eide (?), Kapitain.	Maren Harbou 1636.	Anne Harbou, g. c. 1633 m. en Bonde, Christen Povlsen i Hvilsom.	Else Harbou 1632.	Karen Harbou 1636.
VIII.	Otte Harbou.	Laurids Harbou.	Ingeborg Harbou, g. m. Johan Addesen von Buchfelt til Nebel 1668, Kornet.		Else Harbou.	Niels Harbou, † 1665, til Skaarupgaard 1657, til Sludstrup 1658, til Søgaard 1662, Ritmester, g. c. 1656 m. Kirsten Orning Jørgensdt., f. 1628, begr. 6. 2. 1718.				Claus Harbou til Slemstrup, siden i Frebjerg, levede 1687, g. m. Anne Pors (Børialsen) Jørgensdt.		Peder Harbou til Slemstrup, 1656 til Vorgaard, g. m. Anne Bille Pedersdt.		Niels Harbou, (? skudt som Kapitain p. d. holl. Flaade eller) Vagtmstlieut. i Christianstad, † 8. 11. 1679, g. m. Helvig Groot, begr. 4. 4. 1704.		? Christen Harbou. 1672.	Mette Harbou. 1672.	Inger Harbou. 1672.	Cathrine Harbou. 1672.	(1) Christian Harbou, f. 30. 9. 1630, † 24. 4. 1687, til Nygaard, g. 2. 8. 1657 m. Else Thermo Ottosdt., † 1671.	(3) Otto Harbou til Egelykke, † c. 1687, vistnok ugift.	(3) Birgitte Cathrine Harbou, † c. 1680 ugift.		
IX.	3 Sønner, † før 1739.		Mette Harbou, begr. 14. 6. 1746, ugift.	Berthe Marie Harbou, begr. 22. 5. 1746, ugift.	Vibekke Sophie Harbou, f. 1761, begr. 1. 1. 1737, ugift.	Anne Kirstine Harbou, g. m. ? Enke 1739.	Christence Harbou, g. m. ? Enke 1739.	Peder Harbou.			Børn nævnes 1678.		Otto Harbou.	Jørgen Henrik Harbou.	Niels Harbou.	Bartholomæus Harbou.	Birgitte Harbou.	Mette Harbou.	Berthe Harbou.	Christian Harbou.				

(Se Stamtavle II. Den nyere Slægt.)

og behandle to Mænd, Fader og Søn, henhørende hver til sin af de nævnte Klasser.

Christian Harbous Testamente.

Hvad den ædle og velbaarne Mand, nu sl. hos Gud Christian Hardebou til Nygaard, hans adelige Byrd og Stamme, gudelig og meget christelig Liv og Levnet og sidste salig Afsked fra denne Verden er anlangende.

da er den ædle og velbaarne Mand (nu salig udi Herren) Christian Hardebou fød i Horsens i Jylland, der man skrev efter Christi Fødsel Aar 1630 d. 30. Septembris, af ærlige, velbyrdige og meget gudfrygtige Forældre og Fædre:

Hans Fader var æ. og v. Mand, Niels Hardebou til Holris, Kongl. Majst.^s Skibs-Capitain. Hans Moder var æ. og v. Frue Fru Birgitte Galt til Tyrrestrup. Hans Farfader var æ. og v. Mand Christian Hardebou til Holris. Hans Farmoder var æ. og v. Frue, Fru Birgitte Mund. Hans Faders Farfader var æ. og v. Mand Jørgen Hardebou til Restrup. Hans Faders Farmoder var æ. og v. Frue, Fru Else Munk¹⁾ til Gjessinggaard. Hans Faders Morfader var æ. og v. Mand Søren Mund til Serridslevgaard. Hans Faders Mormoder var æ. og v. Frue Fru Kirsten Glambæk. Hans Farfaders Farfader var æ. og v. Mand Christian Hardebou til Østergaard. Hans Farfaders Farmoder var æ. og v. Frue Fru Kirsten Clemensdatter til Avnsbjerg. Hans Faders Farmoders Fader var æ. og v. Mand Niels Munk til Gjessinggaard. Hans Faders Farmoders Moder var æ. og v. Frue Fru Anne Kruse til Ballegaard²⁾). Hans Faders Farfaders Farfader var æ. og v. Mand Jens Hardebou til Holris. Hans Faders Farfaders Farmoder æ. og v. Frue Fru Anne Seefeld³⁾). Hans Faders Farmoders Farfader æ. og v. Mand Otto Munk til Gjessinggaard, velb. Niels Munks og Fru Kirsten Rekhals deres Søn af Gjessinggaard. Hans Faders Farmoders Farmoder æ. og v. Frue Fru Kirsten Dyre. Hans Farfaders Faders Morfader æ. og v. Mand Niels Clemensøn til Avnsbjerg, Danmarks Riges Raad, Landsdommer i Nørrejylland, Befalingsmand paa Hald. Hans Farfaders Faders Mormoder æ. og v. Frue Fru Anne Hvas⁴⁾.

1) Originalen har her, ligesom længere nede i Anotavlen, *Mund* istedetfor *Munk* (med *Vinranken*).

2) Originalen har *Bechsgaard*.

3) Rigtigheden heraf er tvivlsom (se ovf.).

4) Niels Clementsens Hustru hed *Anne Mikkelsdatter* og var ikke adelig. Jydske-Saml. 2. R. I. S. 173.

Hans Morfader var æ. og v. Mand Axel Galt til Tyrrestrup. Hans Mormoder var æ. og v. Fru Mette Rantzov. Hans Moders Farfader var æ. og v. Mand Gjord Galt til Tyrrestrup. Hans Moders Farmoder var æ. og v. Frue Fru Regitze Rosenkrantz. Hans Moders Morfader var æ. og v. Mand Bendix Rantzov til Møgeltønder. Hans Moders Mormoder var æ. og v. Frue Fru Anne von Ahlefeldt. Hans Moders Farfaders Fader var æ. og v. Mand Peder Ebbesøn til Birkelse udi Vendsyssel, Danmarks Riges Marsk, kongl. Majsts Befalingsmand paa Kalø Slot¹⁾. Hans Moders Farfaders Moder æ. og v. Frue Fru Ingeborg Gjordsdatter, som var æ. og v. Gjord Niensens²⁾ og æ. og v. Frue Fru Kirsten Banner til Vinstrup udi Sjælland deres Datter. Hans Moders Farmoders Fader var æ. og v. Mand Folmer Rosenkrantz til Stensballegaard. Hans Moders Farmoders Moder æ. og v. Frue, Fru Mette Gyldenstjerne, som var æ. og v. Knud Gyldenstjerne til Timgaard, Kongl. Majsts Befalingsmand paa Kalundborg Slot, og Fru Sidsel Ulvstand til Lyngbygaard i Skaane deres Datter. Hans Moders Morfaders Fader æ. og v. Mand Cristopher Rantzov til Quernbek, som var æ. og v. Bendix Rantzov og Frue Catharinæ v. Ahlefelds Søn til Quernbek. Hans Moders Morfaders æ. og v. Frue Fru Anna von Ahlefeld som var æ. og v. Godske von Ahlefeld og æ. og v. Fru Margrethe Sehested til Stubbe deres Datter. —

Alle salig hensøvede udi Herren³⁾.

Videre den salig Mands adelige Herkomst og Aner at opregne er uforødent, eftersom det er enhver vitterligt, at han er fød og baaren af god, gammel, gjæv og fornemme Adelsstamme heri Riget baade paa fædrene og mødrene.

Der nu Gud allermægtigste havde velsignet hans kjære Forældre udi deres Ægteskab med denne deres unge Søn, haver de ikke forømt, hvis de hannem som christelige Forældre pligtige vare, men strax ladet ham fremkomme til den hellige Daab, at han som af den første Fødsel var fød Kjød af Kjød, kunde der formedelst Vandbadet igjænfødes Aand af Aand og indpodes i den kristne Kirke og Menighed, paa det han kunde vorde et ret levendes Lem under Hovedet den Herre Jesu Christo til at blive siden Guds rette Arving og samme Jesu

¹⁾ Peder Ebbesøn har ikke været forlenet med Kalø.

²⁾ Af Familien *Drefeld*.

³⁾ I de 16 Aner mangle Farfaders Farfader og Farmoder Peder Mund og Bodil Skeel, Farmoders Morfader og Mormoder Claus Glambek og Sidsel Benner samt Mormoders Morfader og Mormoder Gregers Ahlefeldt (Søgaard) og Anna Ahlefeldt (Saxdorf); forat både herpaa er der paa en temmelig vilkaarlig Maade tilføiet nogle ældre Led (Medd. fra Hr. A. Thiset).

Medarving til det evige himmelske Rige, hvortil Gud nu hannem haver bortkaldet.

Og som den salig Mands kjære Moder kort Tid efter besværlig Barnefødsel ved en tinelig Død blev hedenkaldet, haver hans kjære salig Fader strax af Barndom holdt hannem til Guds Frygt og efter Opvæxt, Alders og Forstands Maade hannem med christelig Optugtelse vel forsynet og udi boglige Konster ladet undervise hjemme paa Egelykke, indtil han var 14 Aar. Siden haver han forskikket ham til Odense til ærlig og velbyrdig Mand (nu salig hos Gud) Henning Walkendorph til Klingstrup, Stiftsbefalingsmand over Fyens Stift, hvor han paa nogle Aars Tid hos hans adelige Børn sine studia continuerede og derudi lagde god Fundament. Derefter haver han og nogen Tid begivet sig uden Riget fremmede Steder at bese, og efter hans Hjemkomst her til Landet er den salig Mand efter Guds Forsyn saa og Slægt og Venners Raad kommen i den hellige Ægteskabs Stand med den ærlige og velbyrdige Jomfru Jomfru Else von Thermo, og blev deres Bryllup høitideligen holdet paa Egelykke d. 2. Augusti Anno 1657. Siden haver de levet tilsammen udi et meget christeligt, ærligt og kjærligt Ægteskab næsten udi 14 Aar og udi samme deres meget kjærlige Ægteskab haver Gud velsignet dem med 8 Børn, 5 Sønner og 3 Døttre, af hvilke den ene Søn allerede med Forældrene i Herren er hensøvet, de Andre sørgeligen igjenlever. Al Trøstens Gud han naadeligen husvale og opholde styrke og bevare dennem og være deres Trøst, Fader og Forsvar.

Hvad sig videre belanger den salig Mands christelige Dyder, han af Gud haver været forlenet og begavet, da haver han sig saaledes anstillet som den, der dagligen havde Gud for Øine at vandre efter, og havde inderlig Villie til at høre Guds Ord, saa hans største Lyst og Attraa var i Gud, hvorhen han og vendte og rettede alle sine Gjerninger. Han elskte af Hjærtet Guds hellige Ord og Ords Tjenere, og med største Andagt og Reverents holdt sig til det hellige Christi Legems og Blods Sakramente, og det vil jeg give hannem efter, at han ikke letteligen forsømte nogen Prædiken, uden han af vigtige Aarsager mod hans Villie derfra blev forhindret. Udi sit Hus haver han iligemaade forholdt sig som en ret og sand Christen, saa at han ikke alene mod sin kjære salig Frue, den korte Tid de levede tilsammen, haver levet, det hver Mand ved at sige, meget kjærligen og venligen, men haver endogsaa efter hendes Død, saavel som tilforn, været imod sine kjære Børn en mild og god Fader, altid formanet dem til Guds Frygt og andre christelige og aandelige Dyder og altid foregaaet dem derudi med sit eget Exempel, hvorfor de nu des helligere hans dødelige Afgang maa beklage. Mod hans Jævnlige haver han vaaret venlig, tro

og oprigtig, imod Fattige mild og medliden, ja korteligen at sige, da kan den salig velbyrdig Mand det med Sandhed eftersiges, som en from, oprigtig Mand bør eftermeldes, saa at hans efterladte høitbedrøvede Børn sig derover i deres Sorg haver at trøste, at han, som nu er skjult for deres Øine, er med Sjælen i Himmelen og i Verden efterlader sig et ærligt og berømmeligt Navn, som hos hans bekendte Venner aldrig forgjættes; saa at, dersom det havde vaaret Guds Villie, at han havde maattet leve længer, skulde det vel endnu af Mange ønskes.

Belangende denne salig Mands Afsked fra denne Verden, da er han forleden Mandag 4 Uger, som var d. 11. April, bleven meget svag, saa at han maatte begive sig tilsens. Og som han af sin Svagheds Tiltagelse vel kunde slutte hans Fraskillelses Tid ikke at være langt borte, da haver han ikke forglemt, hvis hannem paa hans Saligheds Vegne var fornøden, men efter sand Anger og Ruelse og gudelig Bekjendelse og Absolution er han bleven delagtig udi den Herres Jesu Christi hellige og høivelsignede Legem og Blod, nu forleden Søndag 3 Uger, som var den 17. April. Og der jeg uværdig i saa Maade paa mit Embeds Vegne betjente hannem, befandt jeg allerstørste Andagt hos hannem, og gjorde han sin Bekjendelse for Gud i største Hjertens Vemodighed, saa at de modige Taarer vare Vidne om hans alvorlige Pønitentse og sande Omvendelse til Gud og beviste i alle Ord og Gæbærder sig at være glad udi Gud og fornøiet i alle Stykker med hans velbehagelige Villie.

Udi hans Svaghed haver den ærlig og velbyrdig Mand Henrik Steensen til Steensgaard ladet sig finde som en god Broder og Nabo i Tjenstvillighed og hannem stedse besøgt, foruden andre fornemme godt Folk, som her at opregnes agtes uforment. Ellers haver den salig Mand i sin Sygdom opholdt og trøstet sig ved Guds Ord, og der Maven væmmedes ved al Mad, spisede han Sjælen med det sande Himmel-Manna, Guds Ord; det smagte hannem langt sødere end Honning og Honningkage. For Alting bad han Gud om en god Taalmodighed under Herrens Kors, hvilken ogsaa Gud rigeligen havde begavet hannem med, saa at han trøstede sig selv med dette Sprog: »Jeg ved, at denne Tids Pinagtighed er ikke den Herlighed værd, som mig skal aabenbares i Guds Rige.« Og som han det nu fornåm, at hans Afskeds Tid den ikke var langt borte, sagde han med Paulo: »Jeg begjærer gjerne at forløses og at være hos min Frelser Christum; thi der er meget bedre.« Derefter haver han ligget stille fuld af Gud og hans Aand, indtil forleden Søndag 14 Dage, som var den 24 Aprilis, da han møet af Dage og kjed af Verden, sagteligen og saligen henvov i Herren, der Klokken var 9 om Formiddagen, efterat han havde levet

i denne elendige Verden 56 Aar 7 Maaneder og 9 Dage, som er den salig Mands ganske Alder.

Han stride en god Strid, fuldkommede Løbet og forvarede Troen; derfor krones han med Retfærdighedens Krone. Hans Legeme er skjult for vore Øine, hans lovværdige Navn bliver i Verden, og hans Sjæl er i evig Glæde og Ære i Himmelen.

Gud unde os der at sankes og samles med hannem og alle Guds udvalde kjære Børn.

Amen i Jesu Navn.

(Paa Omslaget). Text: Gen. 25. 8. Og Abraham blev syg og døde i en god Alder og møt af dette Liv og blev samlet til sin Grav (sic) med Fred.

Otto Harbous Testamente.

Belangende den velædle og velbaarne, nu i Gud salige Mand, Herr Otto Harbou, fordm H. kgl. Maysts til Danmark og Norge etc. velbestalter Capitain ved det Numedalske og Sandsværske Compagni under det Agershusiske Regiment til Fods, hans adelige Byrd og Herkomst, meget christelige Liv og Levnets Fremdragelse, saa og salige Afsked fra denne Verden Anno 1723 den 3. July,

da er han fød paa Nygaard paa Laaland (sic!) Aar 1659 den 17de May om Morgenen Klokken 6 af ærlige og velbyrdige Forældre baade paa fædrene og mødrene Side.

Hans Fader var æ. og v. Mand Christian Harbou til Nygaard. Hans Moder var æ. og v. Frue Else von Thermo. — — — — —

— — — — —¹⁾
Hans Morfader var æ. og v. Mand Otto von Thermo til Hagenfyn²⁾, kgl. Majestæts Jægermester og Amtmand over Lyse Kloster Len udi Norge. Hans Mormoder var æ. og v. Frue Birgitte Vind. [Hans Morfaders Fader var æ. og v. Mand Bartholomæus von Thermo til Hagenfyn³⁾. Hans Morfaders Moder var æ. og v. Frue Elisabeth Barleben. Hans Mormoders Fader var æ. og v. Mand Jacob Vind til Grundet, salig Høilovlig Kong Frederik den 2dens Over Sekretær, Archidiaconus,

¹⁾ De fædrene Aner indeholde af Nyt kun, at Farmoders Farfaders Fader Peder Ebbeson til Birkelse, angives at være »Hr. Ebbe Mogensens og Fru Berette Høgs deres Søn til Riberg Gaard (o: Rudbjerggaard) i Laaland«. — Farfaders Farfaders Moder kaldes »Fru Kirsten Clemens D. Machmanns«, hvorved saa bemærkes, at Niels Clementsen førte samme Vaaben som en i det 15. Aarh. uddød falstersk Familie Markmand; jvf. Jydske Saml. 2. R. I, S. 149. De »16 Aner« ere heller ikke her korrekt opregnede, men Anerækken er forsaavidt symmetrisk, som Oldemødrenes Forældre konsekvent ere erstattede af Oldefædrenes Bedsteforældre paa fædrene Side.

²⁾ o: Hohen-Finow i Brandenborg.

³⁾ Udfalden i Afskriften; her indsat efter en af den Afdødes Broder Christian forfattet Anerække, der iøvrigt omfatter de samme Personer.

Prælat og Canonicus i Roskilde. Hans Mormoders Moder var æ. og v. Frue Else Høg til Klarup. Hans Morfaders Farfader var æ. og v. Mand Otto von Thermo, Greve til Leitzen(?). Hans Morfaders Farmoder var æ. og v. Frue Elisabeth Schapelauen. Hans Mormoders Farfader var æ. og v. Mand Iver Vind til Starup. Hans Mormoders Farmoder var æ. og v. Frue Anne Sandbjerg. Hans Morfaders Farfaders Fader var æ. og v. Mand Hans von Thermo til Hagenfyn. Hans Morfaders Farfaders Moder var æ. og v. Frue Cathrine Barfus til Prädickau. Hans Mormoders Farfaders Fader var æ. og v. Mand Henrik Vind til Starup¹). Hans Mormoders Farfaders Moder var æ. og v. Frue Anne Skeel til Vellinggaard.

Af disse fornemme adelige Familier haver denne sal. Mand sin adelige Extraction og Herkomst, og paa det Enhver maa vide, hvor gammel denne adelige Stamme har været, da var ærlige og velbyrdige Knud Nielsøn den første Mand af denne Slægt og blev nobiliteret af Kong Christophoro Bavaro Aar 1440; saa at opregne videre denne sal. Mands adelige Herkomst og Aner er uforuden og vilde blive for vidtløftig.

Men saasom Ingen er saa adelsbaaren for Verden, at hannem jo fattes Guds Ære, indtil han bliver oversat fra Syndens Rige udi Guds elskelige Søns Rige, saa haver det været hans velb. Forældres første og fornemste Omhu for hannem, at de ufortøvet igjen opoffret hannem sin Saligheds Gud og ved det hellige og høiværdige Daabens Sacramente ladet hannem indlemme udi Christo og blive delagtig i den guddommelige Natur. De haver og stedse derefter havt allerflittigste Omsorg for at opfostre hannem udi Guds Kundskab, og efter Aars og Alders Tiltagelse ladet hannem oplære udi boglige Konster og andre sømmelige Øvelser udi sin kjære Faders Hus, indtil han Aar 1675 efter sin kjære Faders Vilie forlod Skolen og applicerede sig til det militaire Væsen, hvorudi han af velbaarne Herr Obriste Munch blev først sat under Feltherre Schacks Liv-Compagni som Gefreiter-Corporal.

Aaret efter, 1676, efterat han med Regimentet var kommen tilbage af den Wismarske Beleiring, avancerede han til Fændrik og blev han med flere andre Officierer af Fyrsten af Pløen opsendt til Norge, hvor han blev Fændrik ved velb. Ob. Lieut. Vind's Compagni, under hvilket Compagni han Aar 1678 avancerede til Lieutenants Charge, som da commanderedes af velb. Herr Major Andreas Bildt.

Men som han Aar 1680 efter allerunderdanigst Ansøgning erlan-

¹) Med Fru Anne Skeel (Dyre, af Hesselballe) fik Iver Vind Starup men ikke Vellinggaard. Jvfr. V. S. Skeel: Optegnelser om Familien Skeel, S. 20, Note 2 og Danm. Adels Aarvog 1886, S. 393.

gede Permission at reise udenlands paa et Aarstid eller to, saa udreiste han samme Aar i August og lykkelig ankom til den hollandske Armé, som da camperede ved Breda; men som den strax derefter marcherede i Qvartererne, fortsatte han sin Reise gjennem Braband og Flandern, besaa disse Fæstninger og Fortificationer samt endel andet Remarkabelt; derfra begav sig ind i Frankrig og forblev som Volonteur under kongl. Mayst. af Frankrige hans Fodgarde udi et Aar, hvor han var med udi alle Attaquer og holdt sig brav og tapper som en ærekjær Officier egner og anstaar. Efter to Aars Forløb Aar 1682 i August kom han hid til Landet igjen og antog sin Lieut: Charge til virkelig Tjeneste, som han allernaadigst havde nydt den Stund, han var udenlands, hvorudi han derefter stedse har forholdt sig vindskibelig til sin Konges tro Tjeneste, at han Aar 1690 i November var allernaadigst aflagt med Capitains Charge ved det Numedalske og Sandsværske Compagni under det Agershusiske Regiment tilfods.

Aar 1692 den 22. Febr. er han af Guds synderlige Forsyn samt Slægt og Venners Raad kommen udi den hellige Ægttestand med den ærlige og velbyrdige Jomfru Sophia Christine Olf-datter Konpf (sic) og stod deres Bryllup paa Kjennerud udi Sandsvær, og haver de siden været tilsammen udi Ægteskab næsten udi 20 Aars Tid. Udi samme deres Ægteskab har Gud velsignet dennem med 4 Børn, 3de Sønner og 1 Datter, af hvilke en Søn og en Datter med sine kjærlige Forældre salig i Herren ere hensovede, de tvende Sønner sørgeligen igjenleve; Gud lade dem fremdeles leve og florere, Gud til Ære, dem selv til timelig og evig Glæde og Velfærd.

Siden sin salig Kjærestes Skilsmisse fra Verden, som skete den 29 Januar 1712, har denne salig Mand været Enkemand til sin Dødsdag, og som han udi 41 Aars Tid havde udstaaet adskillige Fatiger og Besværligheder udi det militaire Væsen og Alderen med Svagheden tiltog, saa har han allerunderdanigst anholdt Hans Kongl. Mayst. om sin Afsked, som hannem Aar 1716 allernaadigst blev bevilget.

Hvad sig ellers den sal. Mands christelige Liv og Levnet er angaaende, da er det næsten enhver af os bekjendt; dog kan dette siges til hans Berømmelse, at han inderlig elskede Gud og hans Ord og hans Ords Tjenere, at han ikke letteligen forsømte nogen Prædiken-tjeneste, uden han af vigtige Aarsager imod sin Villie eller af nogen hidsig paakommende Svaghed blev forhindret. Saa ofte han lod sig betjene med det høiværdige Altarens Sacramente, skete det med en god Devotion og Ærbødighed og saaledes har han altid havt Gud tro-ligen for Øine; han elskede sin Næste uden al Skrømt, saasom han af Hjertet var en Fjende mod al Falskhed.

Han talede ikke gjerne ilde om Nogen; hvad ham fattedes paa

en Mand, det turde han sige ham i sine Øjne, men skaanede ham paa hans Bag, og hvor det kunde ske med en god Samvittighed, udtolkede han Alting til det Bedste. In summa han var en retsindig Mand i Guds Hus, en tro Mand i sin Konges Tjeneste, en forstandig og forsynlig Mand i sit Hus, og har saaledes efterladt sig et ærligt og berømmeligt Eftermæle hos de Efterlevende.

Hvad denne sal. Mands Svaghed og derpaa følgende meget salige Endeligt anbelanger, da har Svagheden mest angrebet ham strax efter næst forleden Pintsedag, saa at han iblandt mestendelen har holdt sig til Sengs; men der han fornå sine Kræfter naturligvis at aftage og forsvages, lod han tilkjendegive sin sidste Villie med Velsignelses Ønske over begge hans høitelskede Børn; imidlertid har den salig Mand sikkert sig i Gud og sit Herlighedens Haab udi Christo, desmere at forøges og besegle til det bedre Livs Forsikkring. Og ihvorvel hans Sjæl var fuld af Guds Ords salige Trøst og Kraft som den, der af den hellige Skrift og Ordets flittige Hørelse i sin Velmagt havde oplagt sig et rigt Forraad i sin Sjæl, som han i denne sin Afmagt saa vel vidste at trøste sig med; han kunde træde al dette Jordiske under Fødder, hvor frimodig han kunde træde Satan under Øine sigende: 'O! du lede Satan, du kan vel bide mig i min Hæl, men trods [?tro ei, at?] du skade skal min Sjæl. Al hans Forlangelse var at forløses og være med sin Frelser Jesu.

Ellers har og den salig Mand siden den Tid stedse vederkvæget sin Sjæl med dette himnenske Manna, Evangelii søde Trøst, ladet baade sjunge og læse for sig; og som jeg 2de Gange siden besøgte ham, fandt jeg ham lige aandelig som tilforn med mange fortræffelige Sprog af Guds Ord. Endelig befalede [han] sin Sjæl og Aand i den trofaste Guds Hænder, hvor han i et godt Opstandelses Haab vidste, at den i Guds Haand var allerbedst forvaret, og efter en meget kjærlig og venlig Afsked med mig, lyste jeg Herrens egen Velsignelse over ham, [og] dermed overleverede ham udi den Allerhøiestes velbehagelige Villie til en naadig og glædelig Forløsning. Dernæst laa han stille hen udi stor Taalmodighed, forventendes med mange gudelige Ord og Suk sin Frelseres saligst Aabenbarelse til en Saligheds herlige Frihed og sit Legemes Forløsning, hvilken den barmhjertige Gud forlente hannem ved en sagte og salig Død den 3die Juli om Morgenen ved 8te slet, da han saa sødeligen hensov udi Jesu Tro og gik ind i sin Herres Glæde, efterat han havde fyldt sin Bestemmelse af Aar og Dages Tal, som var her i Verden 64 Aar 6 Uger og 4 Dage, som er den sal. Mands ganske Alder.

(Fortsættes.)